

RWS ONGECLASSIFICEERD

Handboek Security

Deel V Bijlagen

Datum	7 juni 2017
Status	Definitief

Colofon

Metagegevens

Proces:	Aanleg & Onderhoud
Proceseigenaar:	Jean-Luc Beguin
Netwerk:	Droog, Nat
Hoofdkennisveld:	Veiligheid en Crisis
Kennisveld:	Security
Soort document:	Kader (deel I heeft de status van een kader, deel II tot en met IV hebben de status van handreiking, de overige delen zijn informatie)
Datum vaststelling:	
Vastgesteld door:	
Van kracht vanaf:	
Overgangsregeling:	
Beveiliging:	Ongeclassificeerd
Beheerder:	GPO, afdeling Advies Technisch Management, Dirk-Jan Molenaar
Informatie:	Kaderadviseurs GPO/PPO
Verbetervoorstellen:	Dirk-Jan Molenaar
Toepassingsgebied:	Projecten voor aanleg en onderhoud (GPO/PPO) Beheer van objecten (OAM)
Versienummer:	3.2.0
Houdbaar tot:	Juni 2018
Monitoring gebruik:	GPO, afdeling Advies Technisch Management

Context

Procesdoel	uniformering van processen en voorzieningen, nodig voor borging van fysieke beveiliging van objecten
Inhoudelijk doel	Beheersing van alle fysieke beveiligingsaspecten van een object

Gebruikersgroepen

IPM rolhouders, projectadviseurs integrale veiligheid, assetmanagers	
Rol	Coördineren, initiëren, uitvoeren, communiceren, monitoren
benodigde kennis	Basiscursus integrale veiligheid in projecten

Hoofdproces

Aanleg & Onderhoud

Relatie met andere RWS standaarden

Wettelijk	Zie deel IV, hoofdstuk 2, Van kracht zijnde voorschriften en normen voor de securityvoorzieningen
Bovenliggend	Kader Veiligheidsmanagement RWS, 14 september 2011, WVL
Nevenliggend	Kader Integrale Veiligheid in Projecten 3.1

Toepassingsbereik

- Intern RWS, bij:
- Aanlegprojecten, van contractvoorbereiding tot oplevering;

- Onderhoudsprojecten, van contractvoorbereiding tot einde contract.
- Assetmanagement, areaalbeheer

Afwijken van kader

Conform de regels van de Werkwijzer RWS met toestemming vooraf van:

- de interne opdrachtgever;
- (tijdens verkenning en planuitwerking:) het Programmabureau Verkenningen & Planstudies voor het Hoofdwegennet en Hoofdvaarwegennet en het Programmabureau Aanleg Hoofdwatersysteem;
- (tijdens realisatie:) de portfoliomanager.

Leg afwijking met bijbehorende toestemming vast in het projectarchief. Geef de afwijking door aan de Kaderbeheerder (zie hierboven), voor het interne leerproces en verbetering van het Kader.

0	Introductie 8
1	Functionele eisen securityvoorzieningen 9
1.1	Fysieke afscherming van terreinen 9
1.2	Toegangsbeheersing en -registratie 10
1.3	Cameratoezicht en -registratie 10
1.4	Detectie en alarmering 10
2	De inrichting van de securityvoorzieningen bij Rijkswaterstaat 12
2.1	Fysieke afscherming van terreinen 12
2.2	Fysieke afscherming van gebouwen, gebouwdelen 12
2.3	Toegangsbeheersing en -registratie 13
2.4	Cameratoezicht en -registratie 13
2.5	Detectie en alarmering 14
3	Waarderingsmethodiek risicogene factoren Rijkswaterstaat 16
3.1	Groepswaardering 16
3.2	Subgroepwaarderingen 17
3.2.1	De subgroepen bedrijfsprocesfactoren 17
3.2.2	De subgroepen attractiviteitsfactoren 18
3.3	Onderscheidende factoren binnen de subgroep 19
3.3.1	De bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren 19
3.3.2	De bedrijfsprocesmatige bedrijfsprocesfactoren 19
3.3.3	De omgevinggerelateerde attractiviteitsfactoren 20
3.3.4	De locatiegerelateerde attractiviteitsfactoren 21
3.3.5	De infragerelateerde attractiviteitsfactoren 21
4	Relevantieoverzicht bedrijfsproces- en attractiviteitsfactoren 23
5	Waarderingsmatrix risicogene factoren Rijkswaterstaat 24
6	Relevant geachte risico's per locatietype 27
7	Relevant geachte incidentscenario's Rijkswaterstaat 28
8	Relevant geachte daderprofielen Rijkswaterstaat 30
9	Voorbeeld BSN-indelingen Rijkswaterstaat 31
10	De eisen vanuit cybersecurity weerstandniveau IA-ruimten 32
11	Voorbeelden uitwerking handleiding 35
11.1	Voorbeeld voor DBFM en D&C-contract 35
11.2	Voorbeeld voor PC-contract 43

Wijzigingenoverzicht

Datum	Versie	Wijziging
December 2013	1.1	Typefouten hersteld en arceringen verwijderd
Maart 2014	1.2	Waardering wegcategorieën aangepast
Mei 2014	1.3	Consistentie in terminologie aangebracht
December 2014	2.0	Actualisering op basis van ervaringen met toepassing in de praktijk (indelingscriteria, weging categoriseringsfactoren), aanvullingen met uitgewerkte objecttypen en combinaties van objecttypen en de samenhang met Cybersecurity
Maart 2015	2.1	Versienummer gewijzigd
Juni 2015	3.0	Aanpassingen o.b.v. de ervaringen vanuit het project IMPAKT in de BSN-opbouw.
December 2015	3.1	Opname en/of aanpassing van de bijlagen: Relevantieoverzicht bedrijfsproces- en attractiviteitsfactoren. Relevant geacht risico's per locatietype Relevant geachte incidentscenario's Rijkswaterstaat Relevant geachte daderprofielen Rijkswaterstaat
Maart 2017	3.2	Colofon aangepast naar aanleiding van wijzigingen in deel II en III (objecttypen toegevoegd)

0 Introductie

Dit deel van het handboek security omvat de bijlagen waarnaar in de verschillende delen van het handboek security wordt verwezen.

Door het opnemen in een separaat deel zijn de bijlagen snel toegankelijk en eenvoudig muteerbaar.

Het eerste deel van het handboek security omvat de achtergronden, uitgangspunten en randvoorwaarden voor de inrichting van security binnen Rijkswaterstaat. Het eerste deel omvat het beleid en de kaders op Directieniveau binnen Rijkswaterstaat.

Het tweede deel van het handboek beschrijft de inrichting van security binnen Rijkswaterstaat en werkt voor de verschillende Rijkswaterstaat-locaties de basis security niveaus uit.

Het derde deel omvat handleidingen voor de geïdentificeerde Rijkswaterstaat-locaties waarmee het definitieve pakket aan securitymaatregelen en –voorzieningen wordt vastgesteld.

Het vierde deel omvat de beschrijving van de implementatie waarmee de realisatie van de in het derde deel beschreven securitymaatregelen en –voorzieningen wordt vorm gegeven.

Dit deel omvat de bijlagen waar in de handboeken naar wordt verwezen.

De vier delen gezamenlijk omvatten het geheel voor een geïntegreerde aanpak van de security binnen Rijkswaterstaat. Het eerste deel is meer strategisch van aard, het tweede deel meer tactisch en het derde en vierde deel zijn meer operationeel. Door de ontwikkeling van deze afzonderlijke delen als één totaal pakket is geborgd, dat beleidsmatige keuzen operationeel vertaald kunnen worden en dat de operationele realisatie gebaseerd is op de binnen Rijkswaterstaat gebaseerde beleidskeuzen.

In de basisspecificaties van de diverse objecttypen dient middels een verwijzing de relatie naar dit handboek gemaakt te worden.

- / -

1 Functionele eisen securityvoorzieningen

1.1 Fysieke afscherming van terreinen

De functionele eisen voor de afscherming zijn:

Hekwerk

- niet onderkruipbaar;
- niet doorkruipbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap demonteerbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap doorknipbaar;
- afhankelijk van het securityrisico: niet met (huis- tuin- en keuken-)hulpmiddelen overklimbaar.

Hekwerkpoorten

- niet onderkruipbaar;
- niet doorkruipbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap demonteerbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap doorknipbaar;
- afhankelijk van het securityrisico: niet met (huis- tuin- en keuken-)hulpmiddelen overklimbaar;
- niet zonder de geëigende (elektronische) sleutel te openen.

Overklimbelemmering

- niet doorkruipbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap demonteerbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap doorknipbaar;
- niet met (huis- tuin- en keuken-)hulpmiddelen overklimbaar.

Vandalismescherm

- gehele viaductbreedte omvattend;
- niet met doe het zelf gereedschap demonteerbaar;
- niet met doe het zelf gereedschap doorknipbaar;
- bestand tegen naar beneden geworpen zware voorwerpen of
- niet overgooibaar.

Fysieke afscherming van gebouwen en gebouwdelen

Hang en sluitwerk

- Conform huidige eisen Bouwbesluit;
- Vluchtveilig (Bouwbesluit 2003, afd. 2.17);
- Bestand tegen gebruikelijk inbraakgereedschap¹.

Fysieke afscherming van overige gevelopeningen

- Bestand tegen het bij het gewenste weerstandniveau behorend gebruikelijk inbraakgereedschap.

¹Onder gebruikelijk gereedschap wordt verstaan een koevoet, schroevendraaiers etc

1.2 Toegangsbeheersing en -registratie

- voorkomen van het verkrijgen van ongeoorloofde toegang tot niet voor publiek toegankelijke ruimten;
- voorkomen van het verkrijgen van toegang tot gebouwen/gebouwdelen door onbevoegden;
- registratie van aanwezigheid bevoegden.

1.3 Cameratoezicht en -registratie**Cameraobservatie**

- Ingericht voor toezicht vanuit daartoe geëigende controlrooms;
- Mogelijkheid tot opschakelen van volledig beeld betrokken camera;
- Multibeeld alle camera's per werkgebied;
- Goede beeldkwaliteit in dag- en nachtsituatie;
- Doorschakelbaar naar Alarmcentrale;
- Doorschakelbaar naar politie;
- Camera's bestuurbaar/in te zoomen;
- Kleur;
- Werkgebied volledig dekkend;
- Ten behoeve van alertering (tijdelijk) uit te breiden.

Cameraverificatie bij toegangsbeheersing

- In staat tot het vaststellen van de identiteit van personen bij toegangen;
- Goede beeldkwaliteit in dag- en nachtsituatie;
- Doorschakelbaar naar andere werkplek /Particuliere Alarm Centrale;
- Camera's vast;
- Kleur;
- Toegangsgebied volledig dekkend.

Alarmverificatie

- Ingericht voor toezicht vanuit daartoe geëigende controlrooms;
- Goede beeldkwaliteit in dag- en nachtsituatie;
- Doorschakelbaar naar Alarmcentrale;
- Doorschakelbaar naar politie;
- Camera's bestuurbaar/ in te zoomen;
- Kleur;
- Werkgebied volledig dekkend.

Cameraregistratie

- Automatisch bij alarmering/detectie;
- Automatisch bij handmatige activering camera's;
- Maximaal 72 uur beschikbaar.

1.4 Detectie en alarmering**Inbraakdetectie gebouwen**

- Onmiddellijke signalering van het binnendringen van alle ruimten welke bereikbaar zijn vanaf begane grond, platte daken, brandtrappen en opklimmogelijkheden gedurende afwezigheid;

- Onmiddellijke signalering van het openen van nooddeuren gedurende aan- en afwezigheid;
- Onmiddellijke signalering van betreding van gangen, trappenhuizen, liftportalen en andere verkeersruimten op alle bouwlagen gedurende afwezigheid in het betreffende gebouwdeel;
- Onmiddellijke signalering van onbevoegde betreding van vitale ruimten.

Buitendetectiesystemen

- Detectie bij ongeoorloofd betreden hekwerklijn of andere terreingrens;
 - op/aan toegangspoorten;
 - op/aan het hekwerk, dan gehele hekwerk dekkend;
 - indien niet op/aan hekwerk, dan binnenzijde hekwerklijn of gebieden geheel dekkend;
- 24 uur per dag onmiddellijke signalering van onbevoegde betreding door personen via de terreinafscherming.

Alarmering

- Ingericht voor doormelding naar daartoe geëigende controlrooms;
- Ingericht voor alarmering bij zowel sabotage als detectie.

2 De inrichting van de securityvoorzieningen bij Rijkswaterstaat

2.1 Fysieke afscherming van terreinen

Hekwerk

Soort: Draadmathekwerk. De montage zal dienen te voldoen aan de Rijkswaterstaat-specifieke eisen t.a.v. montage.

Hoogte: De hoogte van het hekwerk is afhankelijk van het risicoprofiel van het objecttype en kan variëren van $\pm 1,50$ meter, $\pm 1,80$ meter en $\pm 2,20$ meter. De hoogte dient waar relevant, gemeten vanaf het hoogste standvlak binnen een afstand van 1,5m aan weerszijden van het hekwerk, eveneens even hoog als het hekwerk te zijn.

Bij het plaatsten van het hekwerk dient daarnaast een naadloze aansluiting te worden gemaakt met de op het RWS-gebied aanwezige gebouwen, kunstwerken en geluidsschermen.

Hekwerkpoorten

Soort: Vierkante spijlen of draadmatuitvoering.

Hoogte: De hoogte van de hekwerkpoorten dient gelijk te zijn aan die van het hekwerk.

Overklimbelemmering

Als basis gebruik maken van de bij draadmathekwerk standaard aanwezige overklimbelemmering. Poorten worden in het verlengde hiervan uitgevoerd met puntenkam. Slechts op plaatsen met bijzondere risico's over kleinere afstanden biedt toepassing van rolkammen een kosteneffectieve bijdrage.

2.2 Fysieke afscherming van gebouwen, gebouwdelen

Hang- en sluitwerk

Soort: De soort hang en sluitwerk is afhankelijk van met name de aard van de aanwezige gevelelementen. Alle als reguliere toegangen aangemerkte deuren dienen echter voorzien te worden van elektromechanische sluitingen ten behoeve van de toegangsverlening

Klasse: Als basis is gekozen voor hang en sluitwerk van de SKG-klasse zwaar.

Voor vitale ruimten wordt hang- en sluitwerk van de SKG-klasse extra zwaar en eventueel de aanpassing van de bouwkundige constructie noodzakelijk geacht.

Fysieke afscherming overige gevelopeningen

Daar waar gevelelementen onderdeel uitmaken van de afscheiding van het gebouw en de omgeving dienen gevelelementen op basis van de lokale omstandigheden te worden voorzien van de meest passende en tevens kosteneffectieve afscherming. Tevens dient afscherming van

gevelelementen facultatief te worden toegepast op plaatsen waar de attractiviteit van goederen, de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering of de aanwezigheid van locatie-specifieke risicobronnen dit vereist. Te denken valt daarbij aan slagvast glas, rolluiken, inbraakwerende folie, traliewerk etc.

2.3 Toegangsbeheersing en -registratie

Soort: Voor toegangsverlening van bevoegden wordt de beheersbaarheid van een sleutelplan onvoldoende geacht. Bijkomend bezwaar is de oncomfortabele werksituatie die ontstaat als men iedere toegangsdeur met de sleutel dient te openen. Daarom is gekozen voor elektronische toegangsbeheersing.

Toegangsverlening aan derden: Voor toegangsverlening aan derden wordt de permanente bezetting van receptie of portiersloge als onvoldoende zeker beschouwd. Om efficiencyredenen hebben dergelijke personen diverse andere taken die het verlaten van de werkplek noodzakelijk maken. Als uitgangspunt is dan ook gekozen voor de technische voorzieningen van een intercom samen met cameraverificatie. Dit maakt afsluiting van de toegang (bij afwezigheid) mogelijk en voorziet in de mogelijkheid tot het doorschakelen van toegangsverlening naar andere werkplekken.

2.4 Cameratoezicht en -registratie

Soort: In de keuze tussen een conventioneel camerasysteem en een IP-camerasysteem zijn de mogelijkheden om te voldoen aan de functionele eisen voor het conventionele systeem groter, omdat er een veel groter aanbod van doorontwikkelde apparatuur beschikbaar is dan voor IP-camera's. Beide systemen vereisen een vaste infrastructuur (gezien de veelal grote afstanden voor beide systeemsoorten hoofdzakelijk glas) en zijn leverbaar met uitgebreide softwarepakketen voor gebruik en beheer. Dit is dus niet onderscheidend.

Functies: Minimaal dienen de functies van live weergave en registratie (opname en weergave) te worden vervuld. Ten aanzien van de functie van motion detectie wordt de bruikbaarheid op veel plaatsen beperkt geacht. De legitieme aanwezigheid van personeel kan niet worden onderscheiden van de ongewenste aanwezigheid van onbevoegden. Het op deze wijze bewaken van bijvoorbeeld een hekwerklijn vereist een groot aantal camera's omdat de gehele hekwerklijn permanent in beeld dient te zijn. Daarbij kan motion detectie geen onderscheid maken in de aard van de beeldverandering. Personen op grote afstand en klein wild of vogels dichtbij zijn qua gevoeligheid van detectie niet te scheiden. Dit beperkt het "detectiebereik" van de camera. Ook aan de toepassing van digitale beeldanalyse zijn een aantal beperkingen. Buiten het feit dat ook deze techniek alleen functioneel is als het gehele te detecteren gebied permanent in beeld wordt gebracht, zijn de toepassingen meer dan eens slechts toepasbaar onder goede omstandigheden voor wat betreft camerapositie, verlichtingsniveaus, te observeren afstand en oppervlakte etc. Ten aanzien van deze criteria zullen er regelmatig beperkingen zijn, met als gevolg dat deze functionaliteit niet naar behoren kan functioneren. Deze argumenten meenemend, is gekozen voor de functionaliteit om het camerasysteem te koppelen met externe alarmen en stuurcommando's. Hierdoor kunnen bestuurbare camera's naar

aanleiding van een detectie gericht worden op het betreffende gebied. Zo zijn veel minder camera's nodig. Daarbij wordt de mogelijkheid verkregen om detectie toe te passen op basis van andere principes die meer geschikt zijn voor de specifieke situaties op de terreinen van Rijkswaterstaat.

2.5 Detectie en alarmering

Inbraakdetectie gebouwen

Soort: Het inbraakdetectiesysteem zal op basis van lokale omstandigheden moeten worden ontworpen met de meest effectieve en efficiënte detectiemiddelen. In de basis zal het systeem bestaan uit ruimtelijke detectie in alle als bereikbaar aan te merken ruimten en tevens alle verkeersruimten, gecombineerd met magneetcontacten op alle toegangsdeuren en nooddeuren. Facultatief kan dit worden aangevuld met andere noodzakelijke of meer effectieve detectiemiddelen. Het inbraakdetectiesysteem dient te minste te voorzien in lokale akoestische en optische alarmering en tevens door te melden naar een particuliere alarm centrale. Dit kan facultatief worden aangevuld met alarmering via een beheer- of securitymanagementsysteem.

Klasse: De toegepaste detectiemiddelen dienen zoveel mogelijk te zijn voorzien van detectie van manipulatie en/of obstructie om zodanig een zo groot mogelijke detectie zekerheid te verkrijgen (NCP- 3).

Uitvoering: Gebouwen en gebouwdelen waar verschillende perioden van aanwezigheid gelden, dienen afzonderlijk in- en uitschakelbaar te worden uitgevoerd, zodat de detectie kan worden ingeschakeld zodra er geen aanwezigheid meer is in het betreffende gebouw of gebouwdeel. Om deze reden is geautomatiseerde in/uitschakeling niet gewenst.

Buitendetectiesystemen

Infrarooddetectie, dopler-radardetectie en de combinatiedetectoren PIR/Dopler-radar zijn detectoren die met name bedoeld zijn voor een gebied van enkele tientallen meters van de detector vandaan. Er zijn uitvoeringen die langere afstanden kunnen detecteren, maar dit gaat menigmaal gepaard met een toenemende gevoeligheid op kortere afstand. Ook de ongevoeligheid voor klein wild en vogels is voor deze categorie veelal beperkt.

Gezien de aard van de RWS-terreinen en gebouwen gaat de keuze uit naar detectie die geschikt is om over lange afstanden te detecteren waarbij het detectiegebied zich hoofdzakelijk langs de buitenschil van het terrein bevindt. Schrikdraadvoorziening met detectie aan het hekwerk voldoet aan de functionele eisen en vervult naast de detectiefunctie ook nog een extra belemmering van overklimming. Als nadeel zou kunnen worden gewezen op de uitstraling. Alternatieven zijn in dat geval actief infrarood en radardetectie zender/ontvanger. De mogelijkheden om alarmen door vogels en/of klein wild te voorkomen zijn hierbij voor radardetectie meer aanwezig dan voor actief infrarooddetectie. Voor ground pressure detectie is onduidelijk hoe de specifieke omstandigheden van een RWS-omgeving een betrouwbare detectie van indringers zal beïnvloeden. Daarbij is deze

oplossing economische gezien minder aantrekkelijk dan schrikdraad of radardetectie. Deze oplossingen hebben dan ook de voorkeur.

3 Waarderingsmethodiek risicogene factoren Rijkswaterstaat

3.1 Groepswaardering

Allereerst zijn de groepen risicogene factoren gewaardeerd op aandeel van de waarde binnen het totaal. Daartoe is de waarde van het totaal op 100% gesteld.

Er bestaan binnen het securityvakgebied geen gestandaardiseerde waarderingsmethodieken voor ernst- (effect) en kansfactoren (attractiviteit) ten aanzien van aantastingsrisico's. Daarom is ten behoeve van Rijkswaterstaat de volgende redenering uitgewerkt:

Rijkswaterstaat als organisatie kan niet functioneren zonder de daarvoor benodigde management- en bedrijfsprocessen alsmede de daartoe benodigde voorzieningen. Het is inherent aan het bestaan van Rijkswaterstaat en als zodanig onveranderbaar.

Rijkswaterstaat kent als mogelijkheid om effectreductie bij inbreuken te bewerkstelligen door het voorzien in back-upmogelijkheden. Dat is echter alleen mogelijk met procesgerelateerde voorzieningen, niet met managementprocessen. Dergelijke back-upvoorzieningen zijn echter zeer kostbaar en pas verantwoord indien een (technisch) bedrijfsproces ook onder bijzondere omstandigheden moet kunnen blijven functioneren. Daarnaast kan aanpassen van functionaliteit tijdelijk mogelijk zijn.

Aantasting van de functionaliteit van de processen en voorzieningen heeft niet alleen gevolgen voor Rijkswaterstaat zelf, doch veelal ook voor de gebruikers van de infrastructuur voor verkeer, scheepvaart en hoofdwatersystemen. Aard en omvang van de incidenten alsmede de frequentie waarin zij optreden bepalen in hoge mate de imagoschade voor Rijkswaterstaat. Het enige verweer, dat Rijkswaterstaat hiertegen in kan brengen, is het treffen van beschermingsmaatregelen en –voorzieningen opdat kan worden aangetoond, dat Rijkswaterstaat verantwoord en in redelijkheid en billijkheid alles heeft gedaan wat het had behoren te doen om aantasting van de functionaliteit te voorkomen. Aan het onmogelijke is ook Rijkswaterstaat niet gehouden.

Rijkswaterstaat is geen eiland in de maatschappij, maar is er een onlosmakelijk onderdeel van. Als zodanig is Rijkswaterstaat ook onderhevig aan de in die maatschappij heersende normen en waarden. Rijkswaterstaat is daardoor ook afhankelijk van de maatschappij als het betreft de wijze waarop, de mate waarin en de redenen waardoor afwijkend en ongewenst gedrag zich manifesteert. Aard, omvang, inrichting en gebruik van de eigen gebouwen en terreinen alsmede de aard, inrichting en gebruik van de omgeving daarvan bepalen de mate waarin normafwijkend gedrag zich kan ontwikkelen. Aan dat gedrag zelf kan Rijkswaterstaat nauwelijks wat veranderen. Het is niet haar taak, noch bevoegdheid om dat te doen. Wel kan Rijkswaterstaat in de samenstelling van de beschermingsmaatregelen en –voorzieningen rekening houden met die omstandigheden en daardoor de effectiviteit van de bescherming van haar locaties bevorderen.

Een binnen het securityvakgebied gehanteerde regel luidt:

$Kans \times Effect = Risico$

Dit betekent, dat een lage kans met een hoog effect net zoveel risico kan veroorzaken als een hoge kans met een laag effect. Vertaling van dit securityprincipe naar de hoofdgroepen risicogene factoren houdt in, dat voor de groep bedrijfsprocesfactoren de kans op een inbreuk door menselijk gedrag niet hoog moet worden ingeschat, maar het effect echter wel. De groep attractiviteitsfactoren bepaalt de omstandigheden waaronder Rijkswaterstaat haar functioneren moet zien uit te oefenen. Voor deze groep is de kans op inbreuken door menselijk gedrag nadrukkelijk aanwezig, het effect is per incident over het algemeen echter niet rigoureus maar de aard van het incident of de frequentie ervan kan (incidenteel) hoge impact hebben op de gebruikers (bijvoorbeeld: gooien van stoeptegels vanaf een viaduct op passerende auto's op de rijksweg).

Om die reden zijn de bedrijfsprocesfactoren hoger gewaardeerd dan de attractiviteitsfactoren, met andere woorden: de gezamenlijke bedrijfsprocesfactoren vertegenwoordigen 75% van de zwaarte
Bedrijfsprocesfactoren: 75%
Attractiviteitsfactoren: 25%

3.2 Subgroepwaarderingen

Na de waardering van de hoofdgroepen zijn vervolgens binnen elke hoofdgroep de subgroepen gewaardeerd op aandeel van de waarde binnen de hoofdgroep. Daartoe is de waarde van de hoofdgroep op 100% gesteld en zijn de diverse subgroepen gepositioneerd en gewaardeerd op aandeel daarin.

3.2.1 *De subgroepen bedrijfsprocesfactoren*

De bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren

Het bestuur en management van Rijkswaterstaat inclusief de daaraan verbonden ondersteuning (secretariaten en staven) kenmerkt zich door hoogwaardige en bedrijf kritische informatie en hoge beslisniveaus. Aantasting van de integriteit van de uitvoerders, dan wel ontvreemding van de informatie zou tot grote problemen in de continuïteit van de bedrijfsvoering van de Maatschappelijk Vitale Processen, voortgang van infrastructurele projecten of planontwikkeling, grote imagoproblemen voor Rijkswaterstaat alsmede tot problemen in de continuïteit van de bedrijfsvoering van de vervoerders op het hoofd(vaar)wegennet kunnen leiden.

De bedrijfsprocesmatige bedrijfsprocesfactoren

De ongestoorde uitvoering van Maatschappelijk Vitale Processen is van cruciale invloed op de voortgang van mobiliteit en de uitvoering van de bedrijfsprocessen van de vervoerders. Aansturing van het verkeersproces alsmede de voorzieningen om het verkeersproces uitvoerbaar te maken zijn de essentie van de verkeersprocessen bij Rijkswaterstaat. Hoe hoger het

belang van een locatie daarin, hoe hoger het effect van een ernstige verstoring.

Aantasting van de bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren kan ernstige politieke gevolgen veroorzaken. Over het algemeen zal een aantasting een langere tijd voelbaar zijn en afhankelijk van de aard en omvang van de aantasting meer of minder stakeholders treffen. De kern van het bestaan van Rijkswaterstaat wordt er echter niet door aangetast, die van de bestuurders/managers wel. Aantasting van de bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren heeft geen onmiddellijk effect op de primaire taak van Rijkswaterstaat, de bedrijfsmatige wel. Daarnaast betekent een aantasting van de bedrijfsprocesmatige factoren bovendien een onmiddellijke ernstige verstoring van de bedrijfsprocessen

Om die redenen dient deze subgroep dan ook aanzienlijk zwaarder te worden gewaardeerd dan de bestuurlijke factoren. Daartoe is de volgende verdeling in volgorde van belang vastgesteld:

- bedrijfsmatige bedrijfsprocesfactoren 80%
- bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren 20%

3.2.2 *De subgroepen attractiviteitsfactoren*

De omgevinggerelateerde attractiviteitsfactoren

De omgevinggerelateerde factoren vertegenwoordigen de omstandigheden die het ontstaan van normafwijkend gedrag bemoeilijken, vergemakkelijken of aannemelijk maken. Deze factoren zijn niet doorslaggevend voor de attractiviteit van de locaties, maar bepalen wel de hoogte van de drempel om tot normafwijkend gedrag over te gaan.

De locatiegerelateerde attractiviteitsfactoren

De locatiegerelateerde factoren vertegenwoordigen de mogelijkheden voor kwaadwillenden om normafwijkend gedrag uit te voeren alsmede de (on)mogelijkheden om normafwijkend gedrag te signaleren. De effecten betreffen een direct Rijkswaterstaatbelang (informatie, voorzieningen, personeel) met mogelijkheid tot vergaande bedrijfsprocesverstoringen.

De infragerelateerde attractiviteitsfactoren

De infragerelateerde factoren vertegenwoordigen de omstandigheden voor kwaadwillenden om normafwijkend gedrag uit te voeren alsmede de keuzemogelijkheden om het effect van dat gedrag te vergroten. De effecten betreffen een direct Rijkswaterstaatbelang (aantasting infrastructuur) met indirect de mogelijkheid tot procesverstoringen voor het verkeer of schade aan verkeersdeelnemers.

Op grond van het vorenstaande moeten de omgeving gerelateerde factoren als minst zware worden beschouwd.

De infragerelateerde factoren attractiviteitsfactoren kunnen als zwaarste worden beschouwd vanwege de aard en reikwijdte van de effecten.

Om aan de vorenstaande overwegingen recht te doen, is de volgende verdeling in volgorde van belang vastgesteld:

- locatiegerelateerde factoren 50,0 %
- omgevinggerelateerde factoren 35,0 %
- infragerelateerde factoren 15,0 %

3.3 Onderscheidende factoren binnen de subgroep

Tenslotte zijn na de positionering en waardering van de subgroepen vervolgens binnen elke subgroep de risicogene factoren gedefinieerd en gewaardeerd op aandeel van de waarde binnen de subgroep. Daartoe is de waarde van de subgroep op 100% gesteld en zijn de diverse risicogene factoren gepositioneerd en gewaardeerd op aandeel daarin.

3.3.1 *De bestuurlijke bedrijfsprocesfactoren*

Bestuurlijke & juridische processen

In de bestuurlijke & juridische bedrijfsprocessen is sprake van hoogwaardige en bedrijf kritische informatie, gekoppeld aan hoge en politieke gevoelige beslisniveaus. Aantasting van de integriteit van de uitvoerders, dan wel ontvreemding van de informatie zou tot grote imagoproblemen en politiek ongewenste gevolgen kunnen leiden.

Inkoop & Contractmanagement

De Inkoop- en contractmanagementprocessen beheren bedrijfskritische informatie t.a.v. aanbesteding en onderhoud. Aantasting van de integriteit van de uitvoerders, dan wel ontvreemding en/of manipulatie van de informatie zou tot grote financiële en imagoproblemen kunnen leiden.

Assetmanagement

Het Assetmanagement beheert bedrijfskritische informatie en systemen en bezit beslisniveaus met grote impact op de continuïteit van de bedrijfsvoering binnen Rijkswaterstaat, alsmede de gebruikers van de Maatschappelijk Vitale processen. Aantasting van de integriteit van de uitvoerders, dan wel ontvreemding en/of manipulatie van de informatie zou tot grote imagoproblemen voor Rijkswaterstaat en tot problemen in de continuïteit van de bedrijfsprocessen kunnen leiden.

Op basis van de impact van de verstoring van de bestuurlijke processen is de volgende zwaarte-verdeling binnen de subgroep in volgorde van belang vastgesteld:

- Bestuurlijke & juridische processen 45%
- Assetmanagement 30%
- Inkoop & Contractmanagement 25%

3.3.2 *De bedrijfsprocesmatige bedrijfsprocesfactoren*

Operationeel verkeers- en watermanagement

De ongestoorde uitvoering van het operationeel verkeers- en watermanagement is van cruciale invloed op de functionaliteit van de maatschappelijk vitale verkeerssystemen en het watersysteem.

Procesgebonden voorzieningen

De permanente beschikbaarheid en ongestuurd functioneren van procesgebonden voorzieningen is cruciaal voor de continuïteit van de bedrijfsvoeringen binnen Rijkswaterstaat.

Wegvakwaarden

Niet alle wegvakken zijn voor de functionaliteit van het hoofdwegennet van even groot belang.

Watervakwaarden

Niet alle watervakken zijn voor de functionaliteit van het hoofdvaarwegennet van even groot belang.

Op basis van de uitwerkingen per locatie is de volgende zwaarteverdeling binnen de subgroep in volgorde van belang vastgesteld:

- Wegvakwaarde 30 %
- Watervakwaarde 25 %
- Procesgebonden voorzieningen 20 %
- Watersysteemwaarde 15 %
- Operationeel verkeers- en watermanagement 10 %

3.3.3 *De omgevinggerelateerde attractiviteitsfactoren*

Aard omgeving

De aard van de omgeving bepaalt de mate waarin de feitelijke situatie kan bijdragen aan het ontstaan of bevorderen van incidenten en allerlei vormen van overlast en criminaliteit. De locatie maakt er immers deel van uit.

Bijzonderheden directe omgeving

De inrichting van de directe en nabije omgeving (op minder dan 1 kilometer van de locatie) is van invloed op de mate waarin de omgevingslocatie personen met de daarbij behorende kenmerken en risico's aantrekken, risico's op onbewust betreden van het RWS-gebied met alle risico's voor ongevallen.

Invloed omgeving

De inrichting en performance van de omgeving van een locatie bepaalt mede de mate waarin wordt overgegaan tot onrechtmatigheden.

Verlichting

De aard, omvang en werking van de verlichting rondom een locatie is bepalend voor de mate waarin onrechtmatige toegang kan worden ontdekt.

Op basis van de uitwerkingen per locatie is de volgende zwaarteverdeling binnen de subgroep in volgorde van belang vastgesteld:

- Bijzonderheden directe omgeving 50%
- Aard omgeving 25%
- Invloed omgeving 15%
- Verlichting 10%

3.3.4 *De locatiegerelateerde attractiviteitsfactoren*

Situering locatie

De ligging van het gebouw is bepalend voor de mate en het gemak waarin onrechtmatige toegang tot het gebouw kan worden verkregen.

Aantal toegangen

Het aantal reguliere toegangen tot een locatie is bepalend voor de mate waarin onrechtmatige toegang kan worden verkregen.

Aard bezetting

De aard van de bezetting bepaalt in hoge mate de betrokkenheid van de aanwezigen bij de belangen van Rijkswaterstaat en daarmee van een zekere mate van sociale controle.

Omvang bezetting

De omvang van de bezetting is van invloed op de mate van sociale controle en toegangsdiscipline.

Aanwezigheid bezetting

De openingstijden zijn van invloed op de mate van eigen toezicht van werknemers en de toegangsbeheersing.

Bezoekers/derden per dag

De mate waarin niet medewerkers in het gebouw vertoeven is van invloed op de mate waarin ongecontroleerd in het gebouw kan worden "gezworven" en daardoor bepalend voor de noodzaak tot compartimentering.

Parkeren

De plaats waar het parkeren is gesitueerd, bepaalt de mate waarin gebouwgebonden inbreuken kunnen plaatsvinden. De aard van de parkeervoorziening voor auto's is bepalend voor de attractiviteit voor met name diefstal en vernieling.

Op basis van de uitwerkingen per locatie met de Rijkswaterstaatdeskundigen is de volgende zwaarte-verdeling binnen de subgroep in volgorde van belang vastgesteld:

- Omvang bezetting 20%
- Situering locatie 15%
- Aantal toegangen 15%
- Aard bezetting 15%
- Aanwezigheid bezetting 15%
- Bezoekers/derden per dag 10%
- Parkeren 10%

3.3.5 *De infragerelateerde attractiviteitsfactoren*

Kruisingen

De aard van de kruisende infrastructuur biedt meer of minder mogelijkheden om incidenten op de hoofdweg te veroorzaken.

Aard kruising

De aard van de kruising bepaalt niet alleen de attractiviteit voor criminelen en vandalen, maar ook de impact van een incident door ongewenst gedrag van derden.

Aard kunstwerk

Met de aard van een kunstwerk wordt de mogelijkheid voor obstructie van de functionaliteit van het kunstwerk aangegeven.

Aantal motorvoertuigen per etmaal

De intensiteit van het wegverkeer bepaalt de mate waarin preventief toezicht kan worden uitgevoerd.

WATERVERKEERSBEWEGINGEN/DAG

De intensiteit van het waterverkeer bepaalt de mate waarin preventief toezicht kan worden uitgevoerd.

Op basis van de uitwerkingen per locatie is de volgende zwaarteverdeling binnen de subgroep in volgorde van belang vastgesteld:

- Aantal mvt's per etmaal 25%
- Waterverkeersbewegingen per dag 20%
- Kruisingen 20%
- Aard kunstwerk 20%
- Aard kruising 15%

4 Relevantieoverzicht bedrijfsproces- en attractiviteitsfactoren

	Verkeerregeringcentrales	Nautische verkeersposten	Bruggen	Tunnels	Waterkeringen	Schutsluizen	Stuwcomplexen	Gemalen	Spuisluizen	Kantoren	Rijkswegen	Vaarwegen	Meetsystemen water	Combi Brug-schutsluis	Combi Brug-schutsluis-spuisluis	Combi Brug-Schutsluis-Gemaal	Combi Schutsluis - Spuisluis	Combi Schutsluis - Gemaal	Combi Schutsluis - Gemaal Waterkering	Combi Gemaal - Spuisluis	Aquaducten		
	Relevantie																						
factoren	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
bestuurlijk																							
Algemeen bestuur/management										X													
Verkeer en Water Management										X													
Water, Verkeer en Leefomgeving										X													
Projecten										X													
Informatie										X													
Corporate Diensten										X													
bedrijfsmatig																							
Operationeel verkeers-/ watermgt.	X	X								X													
Procesgebonden voorzieningen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Wegvakwaarde	X		X	X							X			X	X	X	X		X	X			X
Watervakwaarde		X	X		X	X	X							X	X	X	X	X	X	X	X		
Watersysteemwaarde					X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
omgevinggerelateerd																							
aard omgeving	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
bijzonderheden directe omgeving	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
invloed omgeving	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
verlichting	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
locatiegerelateerd																							
situering locatie	X	X								X													
aantal toegangen	X			X					X	X					X			X	X	X		X	
aard bezetting	X		X		X	X	X			X				X	X	X	X	X	X	X	X		
omvang bezetting	X		X		X	X	X			X				X	X	X	X	X	X	X	X		
aanwezigheid bezetting	X		X		X	X	X			X				X	X	X	X	X	X	X	X		
bezoekers/derden per dag	X									X													
parkeren	X									X													
infragerelateerd																							
kruisingen																							
aard kruising																							
aard kunstwerk			X											X	X	X	X						
aantal motorvoertuigen per etm.			X	X							X			X	X	X	X						X
waterverkeersbewegingen per dag		X	X			X	X							X	X	X	X	X	X	X	X		

5 Waarderingsmatrix risicogene factoren Rijkswaterstaat

		Waarde	
Bedrijfsproces factoren	Criterium		
bestuurlijk			
Bestuurlijke & juridische processen		135	
	Nationaal		95
	Regionaal		40
Inkoop & Contractmanagement		75	
	Nationaal		65
	Regionaal		10
Assetmanagement		90	
	Nationaal		25
	Regionaal		65
bedrijfsmatig			
Operationeel verkeers-/watermanagement		120	
	Internationaal		30
	Nationaal		72
	Regionaal		18
Proces gebonden voorzieningen		240	
	MVP-gebonden zonder alternatieven		144
	MVP-gebonden met alternatieven		72
	Overige procesvoorzieningen		24
Wegvakwaarde		360	
	Categorie A		36
	Categorie B		90
	Categorie C		108
	Categorie D		126
Watervakwaarde		300	
	Zeehaventoegangen		120
	Hoofdtransportassen		90
	Hoofdvaarwegennet		60
	Overige vaarwegen		30
Watersysteemwaarde		180	
	Noordzee gebonden		90
	Rivier gebonden		72
	Regionaal		18

Attractiviteitsfactoren			
Omgeving gerelateerd			
aard omgeving		44	
	woongebied		24
	landelijk		4
	industrieel		15
bijzonderheden directe omgeving		88	
	kantoren		4
	winkelcentrum		9
	uitgaanscentrum		18
	sportaccommodaties		13
	scholen		22
	bedrijven		13
	woningen		9
invloed omgeving		26	
	positief		4
	neutraal		8
	negatief		14
verlichting		18	
	goed		2
	matig		5
	slecht		11
Locatie gerelateerd			
situering locatie		38	
	vrij		19
	aangebouwd		11
	in pandig		8
aantal toegangen		38	
	< 3		8
	3 - 8		11
	8 >		19
aard bezetting		38	
	eigen		6
	contractpartner		8
	inhuur		9
	derden		15
omvang bezetting		50	
	geen		18
	< 10		13
	10 - 50		10
	50 - 100		8
	100 >		3

Vervolg Attractiviteitsfactoren			
Locatie gerelateerd			
aanwezigheid bezetting		38	
	volcontinu		4
	16/24		8
	8/24		11
	incidenteel		15
bezoekers/derden per dag		25	
	< 10		5
	10 - 50		8
	50 >		13
parkeren		25	
	uitpandig onbewaakt		6
	inpandig onbewaakt		9
	uitpandig bewaakt		3
	inpandig bewaakt		8
Infra gerelateerd			
kruisingen		15	
	openbare (regionale/lokale) weg		8
	spoorweg		5
	waterweg		2
aard kruising		11	
	bovenkruisend		5
	onderkruisend		7
aard kunstwerk		15	
	beweegbaar		11
	vast		4
aantal motorvoertuigen per etmaal		19	
	< 10.000		8
	10.000 - 25.000		6
	25.000 >		5
waterverkeersbewegingen per dag		15	
	< 100		7
	100 - 250		5
	250 >		4

Security-risico's	Relevantie voor de locatietypen																			
	Verkeerscentrales	Nautische verkeersposten	Bruggen	Tunnels	Waterkeringen	Schutsluizen	Stuwcomplexen	Gemalen	Spuisluisen	Kantoren	Rijkswegen	Vaarwegen	Meetsystemen water	Combi Brug-schutsluis	Combi Brug-schutsluis-spuisluis	Combi Brug-schutsluis-waterkering	Combi Brug Schutsluis-Gemaal	Combi Schutsluis-Spuisluis	Combi Schutsluis-Spuisluis-Gemaal	Combi Schutsluis-Gemaal
Inbraak	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Interne diefstal	x	x		x	x					x						x				x
Externe diefstal	x	x		x	x					x	x		x			x				x
Insluiping	x	x		x	x	x	x			x				x	x	x	x	x	x	x
Vernieling	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Brand- stichting	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Bomaanslag	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Bedreiging											x									
Agressie/ geweld											x									
Sabotage	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Graffiti		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Actievoering / bezetting	x	x	x	x	x	x				x	x			x	x	x	x	x	x	x

7

Relevant geachte incidentscenario's Rijkswaterstaat

Risico	Incidentscenario
Inbraak	Forcering ramen/deuren opstallen
	Verbreking ruiten opstallen
	Forcering ramen/deuren infra-installaties
	Verbreking ruiten infra-installaties
	Forcering ramen/deuren voer-/vaartuigen
	Verbreking ruiten voer-/vaartuigen
	Forcering ramen/deuren machines
	Verbreking ruiten machines
	Forcering apparatuur-/relaiskast
Interne diefstal	Vanaf werkplek
	Vanuit bedrijfslocatie
	Vanuit voertuig
	Vanuit Infra-installatie
	Vanuit materieel
Externe diefstal	Vanaf werkplek
	Vanuit bedrijfslocatie
	Vanuit voertuig
	Vanuit Infra-installatie
	Vanuit materieel
Insluiping	Meelopen met personeel
	Meelopen met bezoeker
	Meelopen met leverancier
	Via onafgesloten toegang
	Via nooddeur
Vernieling	Bebording
	Info-portalen
	Apparatuur-/relaiskasten
	Gebouwen
	Afscherming/omheining
	Gereedschap
	Materiaal
	Materieel
Brandstichting	Apparatuurkasten
	In/aan opstallen
	Voer-/vaartuigen
	Machines
	Materiaal
	Materieel
Bomaanslag	Molotov
	Autobom
	Rugzak/tas

Vervolg incidentscenario's	
Risico	Incidentscenario
Bedreiging	Tegen RWS-personeel
	Tegen wegwerkers
	Tegen personeel derden
	Tegen gebruikers infrastructuur
Agressie/geweld	Tegen RWS-personeel
	Tegen wegwerkers
	Tegen personeel derden
	Tegen gebruikers infrastructuur
	Bekogelen voer-/vaartuigen
Sabotage	Voorwerp op hoofdweg
	Infra-installaties
	Voer-/vaartuigen
	Materieel
	Bekabeling
	Apparatuur-/relaiskasten
Graffiti	Op opstellen
	Op infra-installaties
	Op voer-/vaartuigen
	Op materiaal
	Op materieel
	Op bovenbouw
Actievoering / bezetting	Op apparatuur-/relaiskasten
	Beperking gebruik weg- en waterwegen
	Moedwillig afsluiten weg- en waterwegen
	Beperken toegang tot terreinen en locaties van RWS
	Betreden van kantoren, bedrijfsgebouwen en terreinen

8 Relevant geachte daderprofielen Rijkswaterstaat

Relevant geachte dadergerichtheid m.b.t. objecten bij Rijkswaterstaat:

1. Oneigenlijk gebruik maken van RWS-gebied ten behoeve van eigen, niet criminele overwegingen;
2. Voor publiek toegankelijk RWS-gebied gebruiken voor het plegen van vermogensdelicten ten koste van overige aanwezige personen;
3. Voor publiek toegankelijk RWS-gebied gebruiken voor het plegen van vermogensdelicten ten koste van Rijkswaterstaat;
4. Niet voor publiek toegankelijk RWS-gebied betreden voor het plegen van vermogensdelicten ten koste van Rijkswaterstaat;
5. Niet voor publiek toegankelijk RWS-gebied betreden voor het plegen van vernielingen aan infrastructuur en materieel;
6. Niet voor publiek toegankelijk RWS-gebied betreden voor het plegen van sabotage aan de infrastructuur en materieel;
7. Niet voor publiek toegankelijk RWS-gebied betreden voor het plegen van aantastingen t.a.v. het weg-/waterverkeer;
8. Vanaf buitenzijde RWS-gebied plegen van aantastingen t.a.v. het weg-/waterverkeer (voorwerpen op de hoofdweg gooien etc.);
9. RWS-gebied gebruiken voor plegen van aanslagen gericht op hoofd(vaar)weginfrastructuur;
10. Op RWS-gebied plegen van agressiedelicten jegens RWS-personeel, personeel contractpartners en overige aanwezigen op RWS-terrein;
11. Gebouwen/objecten Rijkswaterstaat betreden t.b.v. toe-eigenen van vertrouwelijke bedrijfsinformatie, eigendommen van Rijkswaterstaat en personeel;
12. Gebouwen/objecten Rijkswaterstaat betreden t.b.v. integriteitaantasting (hogere) bedrijfsfunctionarissen (bedreiging, gijzeling etc.).
13. Gebouwen/objecten Rijkswaterstaat betreden t.b.v. aantasting bedrijfsprocessen en bedrijfssystemen.

Relevant geachte dadergroepen m.b.t. objecten bij Rijkswaterstaat:

1. Gelegenheidsplegers van veel voorkomende criminaliteit (inbraak, diefstal, vernieling, vandalisme etc.);
2. Gelegenheidsplegers van agressie jegens personen;
3. Gerichte plegers van diefstal van materialen, goederen etc.;
4. Gerichte plegers van agressie jegens personen (high executives niet zijnde bewindspersonen);
5. Gerichte plegers van agressie jegens wegverkeer;
6. Gerichte plegers van sabotage aan (water)weginfrastructuur;
7. Incidentele georganiseerde misdaad t.a.v. verkeers- en scheepvaartinfrastructuur en hoofdwatersysteem;

9 Voorbeeld BSN-indelingen Rijkswaterstaat

Waarderingsmatrix RWS-objecttype "Voorbeeld"

Bedrijfsprocesfactoren	Criterium	Waarde	Gemiddelde score	Hoofdscore
bedrijfsprocesmatig				
Operationeel Verkeer en Watermanagement			40	
	Internationaal	30		
	Nationaal	72		
	Regionaal	18		
Proces gebonden voorzieningen			80	
	MVP-gebonden zonder alternatieven	144		
	MVP-gebonden met alternatieven	72		
	Overige procesvoorzieningen	24		
Attractiviteitsfactoren				
Omgeving gerelateerd				
aard omgeving			15	
	woongebied	24		
	landelijk	4		
	industrieel	15		
Locatiegerelateerd				
aantal toegangen			13	
	< 3	8		
	3 - 8	11		
	8 >	19		
Infragerelateerd				
aantal motorvoertuigen per etmaal			6	
	< 10.000	8		
	10.000 - 25.000	6		
	25.000 >	5		
Totalen			154	
Gemiddeld totalen			211	

Bij drie Basis Security Niveau's:

BSN 0: < 154
 BSN 1: 154 - 267
 BSN 2: ≥ 267

Bij twee Basis Security Niveau's:

BSN 0: ≤ 211
 BSN 1: > 211

10 De eisen vanuit cybersecurity weerstandniveau IA-ruimten

Parallel aan de ontwikkeling van dit handboek Security heeft het Project Industriële Automatisering (PRIA) een set beveiligingseisen voor IA-gerelateerde ruimten in RWS-objecten uitgewerkt. De IA-gerelateerde ruimten zijn vitale ruimten voor de primaire processen.

Deze eisen zijn:

Cybersecurity Weerstandsniveau	4	3	2	1
VRKI-referentie	4	3	2	1
Toegangsbeheer	Rijkspas VG-IA	Rijkspas Kantoor	Sleutel	Sleutel
Toegangsproces	Lokaal geldende regels en processen			
Organisatorisch	O2	O2	O1	O1
Bouwkundig	B3	B2	B1	B1
Compartimentering	C/M3	C/M2	C/M1	C/M1
Inbraak-installatie	E3	E2	E1	E1
Alarmering	AL3	AL2	AL1	AL0
Alarm opvolging	R3	R2	R1	R0

N.B.:

1. Naast bovengenoemde weerstandsniveaus 1 t/m 4 zijn door de DG en politieke top specifieke maatregelenpakketten te definiëren. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan bomvrije ruimten, kogelvrij glas of 24-uur on-site bewaking.
2. Voor richtlijnen voor de integrale fysieke beveiliging wordt verwezen naar het Handboek Security RWS (GPO).
3. Gemotiveerd afwijken van de hier genoemde implementatierichtlijnen kan, bijv. als dat efficiënter is in de integrale aanpak, als maar wel aan de bovenliggende weerstandseisen wordt voldaan.

Toelichting tabellen

Toegangsbeheer

Rijkspas VG-IA Toegang middels Rijkspas Vitale Gebieden (vanuit IA-perspectief) installatienormen (Grade 3)

Rijkspas Kantoor Toegang middels Rijkspas Kantoor installatienormen

Sleutel Toegang middels een fysieke sleutel (voor normering zie Bouwkundige maatregelen/sluitwerk)

Toegangsproces

Uitgangspunt is dat alleen toegang wordt verleend aan personen (intern / externen incl. bezoekers) die in de IA-gerelateerde ruimten moeten zijn

vanwege het verrichten van werkzaamheden of het houden van toezicht.

Organisatorische maatregelen

O1 Standaard maatregelen + voorlichting over preventie + uitleg over het systeem.

O2 Als O1 + specifieke maatregelen opnemen in beveiligingsplan.

Bouwkundige maatregelen

B0 Het aanwezige hang- en sluitwerk handhaven.

B1 Hang- en sluitwerk met een inbraakwerendheid van 3 minuten volgens BRL3104 of klasse 2 NEN5096.

B2 Idem met inbraakwerendheid van 5 minuten. Alternatief: rolluiken, traliewerk, inbraakwerende beglazing.

B3 Idem met inbraakwerendheid van 10 minuten. Alternatief: rolluiken, traliewerk, inbraakwerende beglazing.

Compartmentering / Meeneem beperkende maatregelen

C/M1 Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties. Of M1 door verankeren, verplaatsen. Of bouwkundig compartiment C1. Alles met inbraakvertraging van 3 minuten.

C/M2 Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties. Of M2 door slagvaste vitrines, rolluiken e.d. Of bouwkundig compartiment C2. Alles met inbraakvertraging van 5 minuten.

C/M3 Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties. Of M3 door mistgenerator. Of bouwkundig compartiment C3. Alles met inbraakvertraging van 10 minuten.

Elektronische maatregelen

Ed Alleen voor woningen in risicoklasse 1. De (domestic) alarminstallatie met mogelijke doormelding naar (mobiele) telefoon. Grade 2 /NCP 2

E1 Inbraakalarminstallatie. Grade 2 /NCP 2

E2 Inbraakalarminstallatie met ruimtelijk werkende anti-masking detectoren. Grade 2 / NCP 2

E3 Inbraakalarminstallatie met anti-masking detectoren. Componenten Grade 3 /NCP 3

Alarmering

AL0 Optische en/of akoestische alarmgever en/ of alarmtransmissie naar (mobiele) telefoon

AL1 Alarmtransmissiesysteem niveau AL1 volgens NEN EN 50136-1-1 naar een PAC.

AL2 Alarmtransmissiesysteem niveau AL2 volgens NEN EN 50136-1-2 naar een PAC.

AL3 AL2 aangevuld met back-up melding (AL1) via andere transmissieweg (GPRS) naar de PAC.

Reactie (alarmopvolging)

R0 Alarmopvolging door sleutelhouder na melding naar (mobiele) telefoon.

R1 Alarmopvolging door PAC naar de sleutelhouder(s).

R2 Alarmopvolging door PAC naar een erkende Particuliere Bewakingsdienst.

R3 Als R2 + Politie (prioriteit 1) Technische alarmverificatie verplicht.

11 Voorbeelden uitwerking handleiding

11.1 Voorbeeld voor DBFM en D&C-contract

Casusomschrijving

In de omgeving van de kerncentrale in Borsele wordt de waterhuishouding heringericht. Onderdeel hiervan is de bouw van een nieuwe spuisluis in de dijk van de Westerschelde. Het dorp Borsele ligt op 500 meter afstand. De kerncentrale op 900 meter. (zie Google Maps)

Handleiding vaststelling security spuisluiscomplex Voorbeeld (DBFM/D&C-versie)

Identificatie toepassingsgebied en uitvoering concretisering	
Bedrijfsonderdeel	Dienst Zuid Nederland
Bedrijfsproces	HVS
Bedrijfslocatie	Voorbeeld
Naam	Peter Ontwerper
Functie	Beheerder
Datum	1 januari 2015
Geïnterviewde(n) op object	n.v.t.
Documentatie object	n.v.t.
Classificatie Cyber	
Verantwoordelijke beveiliging	

Afbakening werkingsgebied

Voor de security bij Rijkswaterstaat wordt onder Spuisluizen verstaan de gebouwen met installaties t.b.v. het waterbeheer.

De securitymaatregelen volgens het Handboek Security RWS

(zie Deel VI, bijlagen 1 t/m 6)

De algemene RWS gedragsregels

- Beveiliging informatie en eigendommen
- Beveiliging voor bezoekers en derden op RWS-locaties
- Gebruik e-mail en internet
- Huisregels (objectspecifiek)

Deze algemene gedragsregels zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De algemene securityprocedures RWS

- Uitgifte Rijkswaterstaateigendommen
- Autorisatieregeling medewerkers toegang gebouwen en terreinen
- Aanwezigheidsregistratie medewerkers
- Herkenbaarheid medewerkers, inhuurpersoneel, leveranciers
- Bezoekersregeling

- Legitimatieplicht

Deze algemene securityprocedures zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De kaderstellende securityprocedures RWS

- Particuliere Alarmcentrale (PAC)
- Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
- Beveiligingsdienst (surveillance, brand- en sluitronde, alarmopvolging)

Deze algemene kaderstellende securityprocedures zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De securityprotocollen van RWS

- Brandalarm (PAC)
- Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
- Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
- Beveiligingsdienst (surveillance, brand- en sluitronde, alarmopvolging)

Deze algemene securityprotocollen zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De securityvoorzieningen volgens het Handboek Security RWS

Vastgesteld moet worden tot welk basis security niveau deze spuisluis binnen het RWS type spuisluizen behoort. Daartoe worden de feitelijke indelingsfactoren voor deze spuisluis geïnventariseerd.

Keuzetoelichting

Indien is aangegeven, dat slechts 1 keuze mogelijk is, dan dient van de aanwezige criteria de zwaarst wegende te worden gekozen.

Indien meerdere keuzes mogelijk, dan dienen alle aanwezige criteria te worden gekozen. Keuzewaarderingen opnemen in kolom Score.

Factoren	Criterium	Waarde	Score
Procesgebonden voorzieningen			
(op locatie of in de omgeving eenzelfde proces mogelijk)	MVP-gebonden zonder alternatieven	144	144
(1 keuze mogelijk)	MVP-gebonden met alternatieven	72	
	Overige procesvoorzieningen	24	
Watersysteemwaarde			
(1 keuze mogelijk)	Noordzee gebonden	90	99
	Rivier gebonden	72	
	Regionaal	18	
Aard omgeving			
(overwegend karakter gebied van 1 kilometer rondom object)	woongebied	24	
(1 keuze mogelijk)	landelijk	4	4
	industrieel	15	
subtotaal			247

Vervolg categorisering			
Factoren	Criterium	Waarde	Score
		subtotaal	247
Bijzonderheden directe omgeving			
(gebied van 1 kilometer rondom object) (meerdere keuzes mogelijk)	kantoren	4	
	winkelcentrum	9	
	uitgaanscentrum	18	
	sportaccommodaties	13	13
	scholen	22	
	bedrijven	13	13
	woningen	9	9
Invloed omgeving			
(aangrenzende omgeving object) (1 keuze mogelijk)	positief	4	
	neutraal	8	8
	negatief	14	
Verlichting			
(aangrenzende omgeving object) (1 keuze mogelijk)	goed	2	
	matig	5	
	slecht	11	11
Aantal toegangen			
(1 keuze mogelijk)	< 3	8	8
	3-8	11	
	8 >	19	
Totaal			319

Het basispakket securityvoorzieningen voor deze locatie

Op grond van de basiscategorisering wordt vastgesteld tot welk basis security niveau deze locatie behoort.

Basis security niveau 0: ≤ 259

Basis security niveau 1: $259 >$

Deze locatie wordt daardoor ingedeeld in Basis Security Niveau: 1

Onderdeel	BSN 0	BSN 1
A	Fysieke afscherming van het terrein	
1	Afscherming terrein	
a	Hekwerk 1.80 meter óf daarmee gelijk te stellen afscherming	
b		Hekwerk 2.00 meter óf daarmee gelijk te stellen afscherming

Onderdeel	BSN 0	BSN 1
2	Personen- en fietsdoorgangen terrein	
a	Handmatige looppoort met deurdranger	
b		Elektrische looppoort
3	Voertuigdoorgangen terrein	
a	Handmatige draai- of schuifpoort	
b		Elektrische schuifpoort
B Fysieke afscherming van gebouwen en gebouwdelen		
1	Hang- en sluitwerk uitpandige procesvoorzieningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
2	Hang- en sluitwerk gebouw(en)	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
3	Hang- en sluitwerk bereikbare gevelopeningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
4	Compartimentering ruimten primaire processen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
5	Compartimentering ruimten secundaire processen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
7	Gebouwtoegangen personen	
a	Eén ingang voor personeel & bezoekers	Eén ingang voor personeel & bezoekers
9	Afscherming overige gevel- en dakopeningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
10	Gevel- en dakbeveiliging	
b	Opklimbeveiliging buitengevels	Opklimbeveiliging buitengevels
C Toegangbeheersing en -registratie		
0	Geen	Geen toegangbeheersing vereist
1	Toegangbeheersing terrein	
a		Bouwkundig gecontroleerde toegang van personen + intercom.
b		Bouwkundig gecontroleerde toegang van voertuigen + intercom.
2	Toegangbeheersing gebouw	
a		Bouwkundig gecontroleerde personeelstoegang tot gebouw
3	Toegangbeheersing gecompartmenteerde ruimten	
a		Bouwkundig gecontroleerde toegang tot bedieningsruimten
b		Bouwkundig gecontroleerde toegang tot vitale ruimten primaire processen

Onderdeel		BSN 0		BSN 1
D	Detectie			
	0	Geen	Geen detectie vereist	
	3	Inbraakdetectie gebouw		
		a		Minimaal BORG klasse E1 met SP1/DP1
	4	Inbraakdetectie compartimenten		
		a		Minimaal BORG klasse E1
	6	Alarmreactie		
		a		R 2: PAC alarmeert erkende beveiligingsdienst voor alarmopvolging
E	Camera-observatie en -registratie			
	0	Geen	Geen camera-observatie vereist	
	1	Camera-observatie en -registratie toegangen terrein		
		a		Personentoegang
		b		Voertuigtoegang(en)
	2	Camera-observatie en -registratie toegangen gebouw		
		a		Personeelstoegang tot gebouw
	3	Camera-observatie en -registratie gecompartmenteerde ruimten		
		a		Toegang tot bedieningsruimten
	4	Uitpandige camera observatie en -registratie		
		d		Buitengevels
F	Verlichting			
	1	Algemeen		
		a	Op en rond object minimaal 5 lux	Op en rond object minimaal 5 lux
	2	Op observatie- of verificatiezone		
		a		Minimaal 5-9 lux.

De van toepassing zijnde eisen vanuit cybersecurity weerstandniveau IA-ruimten (= vitale ruimten primair proces)

Controleer of dit object deel uitmaakt van de nota infraclassificatie. Hanteer de voor dat object beschreven boxindeling in één van de boxen A t/m E . Is dat niet het geval dan deelt u het object conform de nota infraclassificatie, in één van deze boxen met bijbehorend cybersecurity weerstandniveau

Maatregel	Weerstandniveau	Eis
Toegangsbeheersing en -registratie	4	Rijkspas VG-IA
	3	Rijkspas Kantoor
Inbraak, alarmering en alarmopvolging	4	E3 met AL 3 en R3
	3	E2 met AL 2 en R2
Compartimentering	4	C3 en M3

	3	C2 en M2
	2,1	C1 en M1

Dit object wordt ingedeeld in box B met Cybersecurity weerstandniveau: 3

De bij dit weerstandniveau behorende securitymaatregelen zijn:

Alarmdoormelding AL 2

Alarmopvolging R 2

De bij dit weerstandniveau behorende securityvoorzieningen voor de IA-gerelateerde ruimte(n) zijn:

Toegangbeheer: Rijkspas Kantoor

Compartimentering: C/M2

De inbraakinstallatie is niveau: E2

Motivering keuze bij verschillende eisen op één locatie

Daar waar in de uitwerkingen IA-gerelateerde ruimten en overige ruimten een verschil in eis voor inbraakinstallatie, alarmering en alarmopvolging blijkt, geldt de zwaarste eis. Hetzij gespecificeerd vanuit de BSN-aanpak, hetzij vanuit het cyberweerstandsniveau.

De gewenste samenstelling van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie

Op grond van het voorgaande bestaat de gewenste locatiespecifieke inrichting van de security voor deze locatie uit de volgende onderdelen:

Securitygedragsregels:

Alleen: Beveiliging bezoekers en derden

Reden: locatie onbemand

Securityprocedures:

Geen: locatie wordt onbemand

Kaderstellende securityprocedures:

1. PAC (voor alarmering)
2. Toezichtruimte (voor camera-observatie)
3. Beveiligingsdienst (voor alarmopvolging)

Securityprotocollen:

1. Brandalarm (PAC)
2. Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
3. Meldingen systeemfalen (PAC)
4. Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
5. Beveiligingsdienst (alarmopvolging)

Securityvoorzieningen:

1. afscherming locatie t.o.v. de openbare weg/ openbaar gebied met hekwerk (2.00 meter) óf daarmee gelijk te stellen afscherming.
2. elektrische looppoort
3. elektrische schuifpoort
4. hang- en sluitwerk uitpandige procesvoorzieningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten

5. hang- en sluitwerk gebouw, bereikbare gevelopeningen en gecompartmenteerde ruimten minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
6. IA-ruimte: Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties of M2 door slagvaste vitrines, rolluiken e.d. of bouwkundig compartiment C2. Alles met inbraakvertraging van 5 minuten.
7. afscherming overige dak- en gevelopeningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
8. opklimbeveiliging buitengevels
9. gecontroleerde toegang van personen bij de toegang tot het terrein, spuisluisgebouw/-pijler en gecompartmenteerde ruimten met Rijkspas Kantoor
10. inbraakdetectie spuisluisgebouw minimaal BORG klasse E1 met SP1/DP1
11. inbraakdetectie compartimenten minimaal BORG klasse E1
12. alarmreactie R2: PAC alarmeert erkende beveiligingsdienst voor alarmopvolging
13. camera-observatie en -registratie peronentoegangen, voertuigtoegangen terrein, gebouwtoegang spuisluis en toegang bedieningsruimte
14. camera-observatie buitengevels Spuisluisgebouw/-pijlers
15. gelijkmatige verlichting rondom dienstgebouw minimaal 5 lux
16. verlichting in observatie- en verificatiezone minimaal 5-9 lux

De specificaties van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie

De onderdelen van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie zijn vertaald in onderdeelpecificaties en weergegeven in de bijlage ontwerpspecificaties van de richtlijn implementatie security.

Autorisatie

Opsteller	
Naam	
Functie	
Datum	
Conclusie	
Advies	
Handtekening	
Toetsing	
Naam	
Functie	
Datum	
Conclusie	
Advies	
Handtekening	

Beslissing	
Naam	
Functie	
Datum	
Handtekening	

11.2 Voorbeeld voor PC-contract

Casusomschrijving

In de omgeving van de kerncentrale in Borsele wordt de waterhuishouding heringericht. Onderdeel hiervan is de verbouwing van een nieuwe spuisluis in de dijk van de Westerschelde. Het dorp Borsele ligt op 500 meter afstand. De kerncentrale op 900 meter.

Handleiding vaststelling security spuisluiscomplex Voorbeeld (PC-versie)

Identificatie toepassingsgebied en uitvoering concretisering	
Bedrijfsonderdeel	Dienst Zuid Nederland
Bedrijfsproces	HVS
Bedrijfslocatie	Zeedijk Catalijnneweg te Borsele
Naam	Jan Projectman
Functie	Beheerder
Datum	1 januari 2015
Geïnterviewde(n) op object	Piet Bedienaar
Documentatie object	Geen
Classificatie Cyber	
Verantwoordelijke beveiliging	

Afbakening werkingsgebied

Voor de security bij Rijkswaterstaat wordt onder Spuisluizen verstaan de gebouwen met installaties t.b.v. het waterbeheer.

De securitymaatregelen volgens het Handboek Security RWS

(zie Deel VI, bijlagen 1 t/m 6)

De algemene RWS gedragsregels

- Beveiliging informatie en eigendommen
- Beveiliging voor bezoekers en derden op RWS-locaties
- Gebruik e-mail en internet
- Huisregels (objectspecifiek)

Deze algemene gedragsregels zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De algemene securityprocedures RWS

- Uitgifte Rijkswaterstaateigendommen
- Autorisatieregeling medewerkers toegang gebouwen en terreinen
- Aanwezigheidsregistratie medewerkers
- Herkenbaarheid medewerkers, inhuurpersoneel, leveranciers
- Bezoekersregeling
- Legitimatieplicht

Deze algemene securityprocedures zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De kaderstellende securityprocedures RWS

- Particuliere Alarmcentrale (PAC)
- Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)

- Beveiligingsdienst (surveillance, brand- en sluitronde, alarmopvolging)

Deze algemene kaderstellende securityprocedures zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De securityprotocollen van RWS

- Brandalarm (PAC)
- Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
- Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
- Beveiligingsdienst (surveillance, brand- en sluitronde, alarmopvolging)

Deze algemene securityprotocollen zijn van toepassing tenzij er moverende en onderbouwde redenen zijn om af te wijken.

De securityvoorzieningen volgens het Handboek Security RWS

Vastgesteld moet worden tot welk basis security niveau deze spuisluis binnen het RWS type spuisluizen behoort. Daartoe worden de feitelijke indelingsfactoren voor deze spuisluis geïnventariseerd.

Keuzetoelichting

Indien is aangegeven, dat slechts 1 keuze mogelijk is, dan dient van de aanwezige criteria de zwaarst wegende te worden gekozen.

Indien meerdere keuzes mogelijk, dan dienen alle aanwezige criteria te worden gekozen. Keuzewaarderingen opnemen in kolom Score.

Factoren	Criterium	Waarde	Score
Procesgebonden voorzieningen			
(op locatie of in de omgeving eenzelfde proces mogelijk)	MVP-gebonden zonder alternatieven	144	144
(1 keuze mogelijk)	MVP-gebonden met alternatieven	72	
	Overige procesvoorzieningen	24	
Watersysteemwaarde			
(1 keuze mogelijk)	Noordzee gebonden	90	99
	Rivier gebonden	72	
	Regionaal	18	
Aard omgeving			
(overwegend karakter gebied van 1 kilometer rondom object)	woongebied	24	
(1 keuze mogelijk)	landelijk	4	4
	industrieel	15	
subtotaal			247

Vervolg categorisering			
Factoren	Criterium	Waarde	Score
		subtotaal	247
Bijzonderheden directe omgeving			
(gebied van 1 kilometer rondom object) (meerdere keuzes mogelijk)	kantoren	4	
	winkelcentrum	9	
	uitgaanscentrum	18	
	sportaccommodaties	13	13
	scholen	22	
	bedrijven	13	13
	woningen	9	9
Invloed omgeving			
(aangrenzende omgeving object) (1 keuze mogelijk)	positief	4	
	neutraal	8	8
	negatief	14	
Verlichting			
(aangrenzende omgeving object) (1 keuze mogelijk)	goed	2	
	matig	5	
	slecht	11	11
Aantal toegangen			
(1 keuze mogelijk)	< 3	8	8
	3-8	11	
	8 >	19	
Totaal			319

Het basispakket securityvoorzieningen voor deze locatie

Op grond van de basiscategorisering wordt vastgesteld tot welk basis security niveau deze locatie behoort.

Basis security niveau 0: < 259

Basis security niveau 1: 259 >

Deze locatie wordt daardoor ingedeeld in Basis Security Niveau: 1

Onderdeel	BSN 0	BSN 1
A	Fysieke afscherming van het terrein	
1	Afscherming terrein	
a	Hekwerk 1.80 meter óf daarmee gelijk te stellen afscherming	
b		Hekwerk 2.00 meter óf daarmee gelijk te stellen afscherming
2	Personen- en fietsdoorgangen terrein	
a	Handmatige looppoort met deurdranger	
b		Elektrische looppoort

Onderdeel	BSN 0	BSN 1
3	Voertuigdoorgangen terrein	
a	Handmatige draai- of schuifpoort	
b		Elektrische schuifpoort
B	Fysieke afscherming van gebouwen en gebouwdelen	
1	Hang- en sluitwerk uitpandige procesvoorzieningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
2	Hang- en sluitwerk gebouw(en)	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
3	Hang- en sluitwerk bereikbare gevelopeningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
4	Compartimentering ruimten primaire processen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
5	Compartimentering ruimten secundaire processen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
7	Gebouwtoegangen personen	
a	Eén ingang voor personeel & bezoekers	Eén ingang voor personeel & bezoekers
9	Afscherming overige gevel- en dakopeningen	
b	Inbraakwerendheid van 5 minuten	Inbraakwerendheid van 5 minuten
10	Gevel- en dakbeveiliging	
b	Opklimbeveiliging buitengevels	Opklimbeveiliging buitengevels
C	Toegangbeheersing en -registratie	
0	Geen	Geen toegangbeheersing vereist
1	Toegangbeheersing terrein	
a		Bouwkundig gecontroleerde toegang van personen + intercom.
b		Bouwkundig gecontroleerde toegang van voertuigen + intercom.
2	Toegangbeheersing gebouw	
a		Bouwkundig gecontroleerde personeelstoegang tot gebouw
3	Toegangbeheersing gecompartmenteerde ruimten	
a		Bouwkundig gecontroleerde toegang tot bedieningsruimten
b		Bouwkundig gecontroleerde toegang tot vitale ruimten primaire processen
D	Detectie	
0	Geen	Geen detectie vereist
3	Inbraakdetectie gebouw	
a		Minimaal BORG klasse E1 met SP1/DP1

	4	Inbraakdetectie compartimenten	
	a		Minimaal BORG klasse E1
Onderdeel		BSN 0	BSN 1
	6	Alarmreactie	
	a		R 2: PAC alarmeert erkende beveiligingsdienst voor alarmopvolging
E	Camera-observatie en -registratie		
	0	Geen	Geen camera-observatie vereist
	1	Camera-observatie en -registratie toegangen terrein	
	a		Personentoegang
	b		Voertuigtoegang(en)
	2	Camera-observatie en -registratie toegangen gebouw	
	a		Personeelstoegang tot gebouw
	3	Camera-observatie en -registratie gecompartmenteerde ruimten	
	a		Toegang tot bedieningsruimten
	4	Uitpandige camera observatie en -registratie	
	d		Buitengevels
F	Verlichting		
	1	Algemeen	
	a	Op en rond object minimaal 5 lux	Op en rond object minimaal 5 lux
	2	Op observatie- of verificatiezone	
	a		Minimaal 5-9 lux.

De van toepassing zijnde eisen vanuit cybersecurity weerstandniveau IA-ruimten (= vitale ruimten primair proces)

Controleer of dit object deel uitmaakt van de nota infraclassificatie. Hanteer de voor dat object beschreven boxindeling in één van de boxen A t/m E . Is dat niet het geval dan deelt u het object conform de nota infraclassificatie, in één van deze boxen met bijbehorend cybersecurity weerstandniveau

Maatregel	Weerstandniveau	Eis
Toegangsbeheersing en -registratie	4	Rijkspas VG-IA
	3	Rijkspas Kantoor
Inbraak, alarmering en alarmopvolging	4	E3 met AL 3 en R3
	3	E2 met AL 2 en R2
Compartimentering	4	C3 en M3
	3	C2 en M2
	2,1	C1 en M1

Dit object wordt ingedeeld in box B met Cybersecurity weerstandniveau: 3

De bij dit weerstandniveau behorende securitymaatregelen zijn:
 Alarmdoormelding AL 2
 Alarmopvolging R 2

De bij dit weerstandniveau behorende securityvoorzieningen voor de IA-gerelateerde ruimte(n) zijn:

Toegangbeheer: Rijkspas Kantoor

Compartimentering: C/M2

De inbraakinstallatie is niveau: E2

Motivering keuze bij verschillende eisen op één locatie

Daar waar in de uitwerkingen IA-gerelateerde ruimten en overige ruimten een verschil in eis voor inbraakinstallatie, alarmering en alarmopvolging blijkt, geldt de zwaarste eis. Hetzij gespecificeerd vanuit de BSN-aanpak, hetzij vanuit het cyberweerstandsniveau.

De gewenste samenstelling van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie

Op grond van het voorgaande bestaat de gewenste locatiespecifieke inrichting van de security voor deze locatie uit de volgende onderdelen:

Securitygedragsregels:

Alleen: Beveiliging bezoekers en derden

Reden: locatie onbemand

Securityprocedures:

Geen: locatie wordt onbemand

Kaderstellende securityprocedures:

1. PAC (voor alarmering)
2. Toezichtruimte (voor camera-observatie)
3. Beveiligingsdienst (voor alarmopvolging)

Securityprotocollen:

1. Brandalarm (PAC)
2. Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
3. Meldingen systeemfalen (PAC)
4. Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
5. Beveiligingsdienst (alarmopvolging)

Securityvoorzieningen:

1. afscherming locatie t.o.v. de openbare weg/ openbaar gebied met hekwerk (2.00 meter) óf daarmee gelijk te stellen afscherming.
2. elektrische looppoort
3. elektrische schuifpoort
4. hang- en sluitwerk uitpandige procesvoorzieningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
5. hang- en sluitwerk gebouw, bereikbare gevelopeningen en gecompartmenteerde ruimten minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
6. IA-ruimte: Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties of M2 door slagvaste vitrines, rolluiken e.d. of bouwkundig compartiment C2. Alles met inbraakvertraging van 5 minuten.
7. afscherming overige dak- en gevelopeningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
8. opklimbeveiliging buitengevels

9. gecontroleerde toegang van personen bij de toegang tot het terrein, spuisluisgebouw/-pijler en gecompartmenteerde ruimten met Rijkspas Kantoor
10. inbraakdetectie spuisluisgebouw minimaal BORG klasse E1 met SP1/DP1
11. inbraakdetectie compartimenten minimaal BORG klasse E1
12. alarmreactie R2: PAC alarmeert erkende beveiligingsdienst voor alarmopvolging
13. camera-observatie en -registratie peronentoegangen, voertuigtoegangen terrein, gebouwtoegang spuisluis en toegang bedieningsruimte
14. camera-observatie buitengevels Spuisluisgebouw/-pijlers
15. gelijkmatige verlichting rondom dienstgebouw minimaal 5 lux
16. verlichting in observatie- en verificatiezone minimaal 5-9 lux

De vaststelling van bruikbare bestaande securitymaatregelen en -voorzieningen

De bestaande maatregelen (gedragsregels etc.) en voorzieningen (bouwkundig en elektronisch) inventariseren en specificeren en indelen in handhaven (H), aanpassen (A) of vervangen (V).

Inventarisatie en beoordeling bestaande securitymaatregelen en- voorzieningen					
Onderdeel	Specificatie	H	A	V	Motivering conclusie
Afscherming terrein	Hekwerk	x			Nieuw. Voldoet aan BSN-norm
	Hekwerkpoorten	x			Nieuw. Voldoet aan BSN-norm
Afscherming gebouw	Hang-/sluitwerk			x	Onvoldoende niveau
Verlichting	Buitenverlichting			x	Onvoldoende dekkend

De vaststelling van de noodzakelijke aanpassingen

Op grond van het voorgaande dienen de aanpassingen van de securitymaatregelen en -voorzieningen voor deze locatie te bestaan uit:

1. gedragsregel beveiliging bezoekers en derden
2. kaderstellende securityprocedures:
 - PAC
 - Toezichtruimte
 - Beveiligingsdienst
3. securityprotocollen
 - Brandalarm (PAC)
 - Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
 - Meldingen systeemfalen (PAC)
 - Toezichtcentrale (toegangbeheer, camera-observatie)
 - Beveiligingsdienst (surveillance, brand- en sluitronde, alarmopvolging)
4. hang- en sluitwerk uitpandige procesvoorzieningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
5. hang- en sluitwerk gebouw, bereikbare gevelopeningen en gecompartmenteerde ruimten minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten

6. IA-ruimte: Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties of M2 door slagvaste vitrines, rolluiken e.d. of bouwkundig compartiment C2. Alles met inbraakvertraging van 5 minuten.
7. afscherming overige dak- en gevelopeningen minimaal inbraakwerendheid van 5 minuten
8. opklimbeveiliging buitengevels
9. gecontroleerde toegang van personen bij de toegang tot het terrein, spuisluisgebouw/-pijler en gecompartmenteerde ruimten met Rijkspas Kantoor
10. inbraakdetectie spuisluisgebouw minimaal BORG klasse E1 met SP1/DP1
11. inbraakdetectie compartimenten minimaal BORG klasse E1
12. alarmreactie R2: PAC alarmeert erkende beveiligingsdienst voor alarmopvolging
13. camera-observatie en -registratie peronentoegangen, voertuigtoegangen terrein, gebouwtoegang spuisluis en toegang bedieningsruimte
14. camera-observatie buitengevels Spuisluisgebouw/-pijlers
15. gelijkmatige verlichting rondom dienstgebouw minimaal 5 lux
16. verlichting in observatie- en verificatiezone minimaal 5-9 lux

De overige locatie-observaties op de locatie

(Bijzonderheden en/of constatering, die van invloed kunnen zijn voor de bepaling van de inrichting van de locatiespecifieke security alsmede de prioritering van de realisatie ervan).

Geen bijzonderheden.

Programmering (N= huidige jaartal)

Zie Bijlagen IV en VI Handboek Security

Quick wins (tussen 3 en 9 maanden)

1. gedragsregels bezoekers en derden
2. hang- en sluitwerk dienst ruimten(en)
3. bereikbare gevelopeningen minimaal inbraakwerendheid van 10 minuten
4. IA-ruimte: Inbraakwerende kast/safe volgens VGW kwalificaties of M2 door slagvaste vitrines, rolluiken e.d. of bouwkundig compartiment C2. Alles met inbraakvertraging van 5 minuten.
5. bouwkundige compartimentering vitale ruimten primaire processen (ook IA-ruimte) minimaal inbraakwerendheid van 10 minuten.
6. gelijkmatige verlichting rondom dienstgebouw minimaal 5 lux

Uitvoering N+1

1. inbraakdetectie spuisluisgebouw en bedieningsruimte
2. kaderstellende securityprocedures PAC
3. kaderstellende securityprocedures Beveiligingsdienst
4. securityprotocollen Inbraak-/sabotage-alarm (PAC)
5. securityprotocollen Meldingen systeemfalen (PAC)
6. securityprotocollen Beveiligingsdienst alarmopvolging
7. bouwkundige afscherming luchtbehandelingsinstallatie

8. afscherming opklimmogelijkheden naar dakgedeelte en luifels

Uitvoering N+2

Alle overige gewenste maatregelen en voorzieningen

De specificaties van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie

De onderdelen van de locatiespecifieke geïntegreerde security voor deze locatie zijn vertaald in onderdeelspecificaties en weergegeven in de bijlage ontwerp-specificaties van de richtlijn implementatie security.

Autorisatie

Opsteller	
Naam	
Functie	
Datum	
Conclusie	
Advies	
Handtekening	
Toetsing	
Naam	
Functie	
Datum	
Conclusie	
Advies	
Handtekening	
Beslissing	
Naam	
Functie	
Datum	
Handtekening	

Handboek Security

Nummer:	1364
Versie:	2.4
Status:	In beheer
Type:	Kader
Inhoudelijk beheerder:	Dirk-Jan Molenaar
Verantwoordelijke afdeling:	Afd. Advies Technisch Management
Netwerken:	Hoofdvaarwegennet, Hoofdwatersysteem, Hoofdwegennet
Rollen:	Technisch Manager
Fase:	Planuitwerking, Realisatie, Onderhoud
Proceseigenaar	Proceseigenaar Aanleg en Onderhoud